

In the article, based on the analysis of the experience of E-Declaration of the European Union countries, the main directions of improvement of the legal mechanism of combating corruption in Ukraine are formulated. The main attention is paid to possible application of legal means of struggle and prevention of corruption.

Key words: corruption, implementation, European Union, E-declaration.

Левченко Б.

студент групи ЗАІП ФІЕП

ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЗМУ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті на основі аналізу нормативних актів, які регулюють виховний процес дітей дошкільного віку, а також передовий педагогічний досвід, проаналізовано особливості, напрямки та значення формування патріотизму.

Ключові слова: патріотизм, освітнє середовище, дошкільна освіта, виховання.

В сучасних умовах гібридної війни Російської федерації, намаганнях поставити під сумнів можливість функціонування України як незалежної, суверенної держави, надзвичайно важливого значення набуває позиція громадян нашої держави [6; С. 4]. Історичні реалії засвідчили, що саме патріотично налаштовані громадяни є основою української держави. Тому питання формування патріотизму у підростаючого покоління – це першочергове завдання як державних органів, так і громадських інституцій.

Законом України «Про дошкільну освіту» визначені найважливіші педагогічні завдання: виховання у дітей любові до України, поваги до народних звичаїв і традицій, шанобливого ставлення до родини, оточення та довкілля.

Державний стандарт, як базовий компонент дошкільної освіти, визначає ознайомлення дітей з поняттями «людство», «народ», «держави», з правами та обов'язками громадян України.

Програмою передбачається, відповідно до Концепції дошкільного виховання, розвиток у дітей національної культури, а саме: гуманізму, гідності, честі, совісті; виховання дітей з огляду на історичне минуле, яке формує у них інтернаціоналізм і патріотизм.

Виховувати патріотизм потрібно починаючи з дошкільного віку. У цьому полягає актуальність проблеми. Адже саме в цей період відбувається формування емоцій, відчуттів, мислення, розвиток культурно-ціннісних орієнтацій, механізмів соціальної адаптації в суспільстві, усвідомлення себе в навколишньому світі.

Вчені неодноразово звертали свою увагу на важливість і значущість патріотичного виховання дітей дошкільного віку, але не було розроблено цілісної системи роботи в даному напрямі. Характерною особливістю досліджень, пов'язаних з вихованням патріотизму дітей дошкільного віку, є звернення до окремих аспектів проблеми. В роботах Т.Доронової чітко простежується ідея патріотичного виховання, але поняття «виховання патріотизму» не використовується; в дослідженні С.Н. Николаєвої патріотичне виховання розглядається в руслі екологічного виховання; Т.С. Комарова,

Т.А. Ротанова, В.І. Логінова, Т.З. Бабаєва, Н.А. Ноткіна, О.Л. Князева, М.Д. Маханєва, Е.В. Пчелінцева; Л.Е. Ніконова, Е.І. Корнєєва акцентують увагу на залученні дітей до культурної спадщини народу. Дослідники С.А. Козлова і Т.А. Кулікова пропонують залучати дітей до пізнання ними Батьківщини.

Особливості виховання любові до Батьківщини у дітей дошкільного віку є головною метою дослідження.

Патріотизм - це любов і відданість своїй Батьківщині і своєму народу. Не може бути громадянином людина, яка не готова оберігати честь і славу Батьківщини. Кожен громадянин при необхідності повинен бути готовий віддати життя за свободу і незалежність своєї країни, за добробут і щастя народу. Патріотизм передбачає гордість за матеріальні і духовні досягнення свого народу, бажання збереження характерних особливостей, культурного надбання Батьківщини і співставлення себе з іншими членами свого народу, постійна готовність підкоряти свої особисті інтереси інтересам загалу, в якому живеш, та захищати інтереси своєї громади, народу в цілому [5; С.70, 7;С.36].

Патріотичні почуття дітей дошкільного віку засновуються на їх інтересі до найближчого оточення (сім'ї, батьківського дому, рідного міста, села), яке вони бачать щодня. Приклад дорослих має важливе значення для виховання патріотичних почуттів у дітей, оскільки вони значно раніше переймають певне емоційно-позитивне ставлення, ніж починають засвоювати знання [2; С. 32].

До основних напрямів патріотичного виховання відносять:

- формування уявлень про сім'ю, родину, рід і родовід;
- ознайомлення з явищами суспільного життя;
- ознайомлення з традиціями і культурою свого народу;
- краєзнавство;
- формування знань про історію держави, державні символи;
- формування знань про людство [4].

Віковий етап, на якому активно формуються у дітей патріотичні почуття є важливим критерієм патріотичного виховання. Середній дошкільний вік є найсприятливішим для початку патріотичного виховання, тому що у дитини проявляється інтерес до соціального світу і суспільних явищ.

Концепція дошкільного виховання в Україні актуалізує народознавчі, українознавчі та краєзнавчі напрями. На це орієнтують і різноманітні програми дошкільного виховання.

У розділі «Дитина і навколишній світ» програми виховання «Малятко» окреслено завдання ознайомлення дітей з явищами суспільного життя за напрямками, зміст яких поглиблюється у кожній наступній віковій групі. Знати назву рідного села (міста) діти мають знати вже у молодшій групі, а в середній повинні мати певні уявлення про Батьківщину. Діти повинні знати що люди, які мають спільну батьківщину, - це народ, а ті, що народилися і живуть в Україні - український народ. В народі з роду в рід передаються мова, пісні, повага до старших, любов до дітей і рідного дому.

Формування у дітей уявлень про історію рідного міста (села), походження його назви і назв вулиць, географічні та історичні пам'ятки рідного краю, передбачені програмою.

Прилучення до народознавства – вивчення побуту, звичаїв, традицій і культури рідного народу в цілому є важливим напрямом патріотичного виховання. Дітей знайомлять з культурними і матеріальними цінностями родини і народу, пояснюють зв'язок людини з минулими і майбутніми поколіннями, виховують розуміння смислу життя, інтерес до родинних і народних традицій.

Важливу роль у вихованні дітей відіграють народні традиції – досвід, звичаї, погляди, смаки, що склалися історично і передаються з покоління в покоління. Залучаючи дітей до народознавства вони поступово утверджуватимуться у думці, що кожен народ має звичаї, які є спільними для всіх людей. Пізнаючи традиції, народну мудрість, народну творчість (пісні, казки, прислів'я, приказки, ігри, загадки), розширюючи уявлення про народні промисли (вишивка, петриківський розпис, яворівська іграшка), вони поступово отримують цілісне уявлення про своєрідність українського народу. Водночас у дітей розширюються знання про характерні для рідного краю професії людей, про конкретних їх представників. Вихователь, при цьому, повинен піклуватися про збагачення знань, а саме про їх творче засвоєння, розвиток почуттів дітей. Діти залюбки беруть участь у народних святах і обрядах, пізнаючи їх зміст, розвиваючи художні здібності, навички колективної взаємодії.

І.Бех, говорячи про напрямки і принципи дошкільного виховання, наголошує на необхідності дотримання принципу національної спрямованості, який передбачає формування в дітей самосвідомості, виховання любові до рідної землі, свого народу, шанобливого ставлення до його культури. Кожен з перелічених принципів патріотичного виховання більшою чи меншою мірою стосується всіх напрямів виховання [1; С.3].

У дошкільних навчальних закладах реалізація програми національного виховання вимагає врахування вікових особливостей дітей. Відповідно до цього слід організовувати і проводити навчально-виховний процес.

У процесі становлення національного самоусвідомлення О.Вишневський виділив три етапи.

Першим є етап раннього етнічно-територіального самоусвідомлення. За твердженнями вченого, саме в цей період, закладається «коріння патріотизму». Згідно з теорією О.Вишневського, саме під час першого етапу відбувається усвідомлення дитиною своєї етнічної приналежності. Вже з перших днів життя дитина формується під впливом материнської мови, колискової пісні, казки. Підростаючи, діти починають брати участь у народних святах та обрядах, засвоюють народні пісні, залучаються до процесу народної творчості. Дуже активними є діти дошкільного віку, вони з радістю залучаються до народних життєвих дійств (коляда, віншування, гаївки, писанки, вертеп). Традиції, звичаї та обряди мають значний вплив на виховання, і не тільки національне, оскільки вони завжди підтримуються силою громадської думки і періодично повторюються. Шанобливе ставлення до видатних українських історичних і культурних діячів діти засвоюють у сім'ї та дитячому садку, беруть участь у

вшануванні їхньої пам'яті. Також у дошкільному віці формується культ рідного дому, сім'ї, рідного села, культ предків, дитина знайомиться з національними та етнічними символами [8; С.16].

Для дитини характерна стадія казково-міфологічного ставлення до етнічного світу, сприйняття нею себе в етнічному світі формується через казково-таємничі образи, що представлені в міфах, казках, легендах, народних іграх. У процесі прилучення до народної мудрості вона переживає всі вчинки разом з "культурними героями", з якими свідомо ідентифікує себе. Отже, на основі казково-міфологічних уявлень про світ відбувається у дітей формування етнічної самосвідомості [5; С.3-5].

Таким чином, важливим періодом у становленні особистості є дитинство. В цей час формуються фундаментальні якості людини, основи світосприйняття, ставлення до себе та свого місця в світі. Можливим це стає завдяки інтенсивному розвитку фізіологічних та психологічних якостей дітей у цей віковий період. Саме в період дошкільного віку закладаються основи свідомості і самосвідомості. Цей час є найсприятливішим для формування в неї першооснов національної самосвідомості, які включають усвідомлення своєї приналежності до нації, пробудження любові та поваги до національної мови, традицій, символіки, зародження фундаментальних рис національного характеру.

Список використаної літератури:

1. Бех І.Д. Законопростір сучасного виховного процесу /І.Д. Бех // Дошкільне виховання. – № 2. – 2004. – С. 3.
2. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2-х кн. Кн.1.: Особистісно-орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади: Навч.-метод. Видання /І.Д. Бех– К., Знання 2003. – С. 32-44.
3. Богуш А.М. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі: Підруч. для ВНЗ /А.М. Богуш, Н. А. Гавриш. – К., Слово 2008. – С. 40-48.
4. Богуш А.М. Українське народознавство в дошкільному закладі /А.М. Богуш, Н.В. Лисенко. – К., Знання 2002. – С. 36-49.
5. Вишневецький О.А. Громадянське виховання: благо чи небезпека? /О.А. Вишневецький // Освіта. – 2000. – № 44. – С. 3-5.
5. Гончарук Т.В. Політологія /Т.В. Гончарук. – Тернопіль, 2013. – 370 с.
6. Лапшин С.А. Організація національно-патріотичного виховання студентів як чинник національної безпеки України /С.А.Лапшин // Використання соціологічних методів у процесі дослідження питання патріотизму: Матеріали «круглого столу» студентів факультету іноземних мов. – Вінниця: ВДПУ, 2016. – С.4-7.
7. Лапшин С.А. Національно-патріотичне виховання студентів ВНЗ / С.А. Лапшин // Вісник інституту історії, етнології і права: Збірник наукових праць. – Вип.14. – Вінниця, 2016. – С. 33-36.

8. Коломієць А.М. Функції освіти в період становлення інформаційного суспільства / А. М. Коломієць // Теорія і практика управління соціальними системами / Щоквартальний наук.-практ. журнал. – Харків: НТУ «ХПІ», 2007. – №1. – С.15-23.

*Гуйван Н.
студентка ЗАІП ФІЕП*

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ УКРАЇНИ ПРО НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ ТА СОЦІОЛОГІЯ ЯК ЗАСІБ МОНІТОРИНГУ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ

У статті на основі аналізу нормативно-правових актів, досвіду педагогів та вихователів досліджуються особливості національно-патріотичного виховання молоді. Проаналізовано можливості застосування інструментарію соціологічної науки як засобу моніторингу національно-патріотичного виховання молоді.

Ключові слова: освітнє середовище, національно-патріотичне виховання, моніторинг, соціологія.

В Україні національно-патріотичне виховання дітей та молоді має стати одним із пріоритетних напрямів діяльності держави та суспільства щодо розвитку громадянина як високоморальної особистості, яка плекає українські традиції, духовні цінності, володіє відповідними знаннями, вміннями та навичками, здатна реалізувати свій потенціал в умовах сучасного суспільства, сповідує європейські цінності, готова до виконання обов'язку із захисту Батьківщини, незалежності та територіальної цілісності України.

Актуальність національно-патріотичного виховання громадян, особливо дітей та молоді, зумовлюється процесом консолідації та розвитку українського суспільства, сучасними викликами, що стоять перед Україною і вимагають дальшого вдосконалення системи національно-патріотичного виховання, оптимізації державної політики у зазначеній сфері [4].

Національно-патріотичне виховання в Україні забезпечене нормативно-правовою базою. Основними нормативно-правовими актами щодо даного питання, які були видані за останні декілька років, є:

1. Лист ІМЗО від 28.12.2015 №2.1/10-1283 "Про стан виконання Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді"
2. Наказ ІМЗО від 9.12.2015 №21 "Про утворення робочої групи з національно-патріотичного виховання дітей та молоді"
3. Наказ МОН від 16.06.2015 №641 "Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах"
4. Указ Президента України від 13 жовтня 2015 року №580 "Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 - 2020 роки"